

Входження України до європейського співтовариства, а отже, до інформаційного суспільства, викликає потребу формування на науковому рівні теоретичних засад концепції правового регулювання інформаційних відносин. Сьогодні можна констатувати: сукупність нормативно-правових актів у цій сфері в Україні досягла за кількістю такої критичної маси, що зумовлює можливість і необхідність виокремлення їх в окрему правову інституцію.

На нашу думку, правотворча діяльність має ґрунтуватися на таких принципах наукового забезпечення: системний та комплексний підходи до вирішення проблем правотворчості; ґрунтовне фундаментальне та прикладне теоретичне обґрунтування новацій (понять, категорій тощо); залучення широкого кола вітчизняних фахівців до розробки проєктів законодавчих та підзаконних актів. Такі спеціалісти повинні володіти комплексними знаннями: в галузі права та інформатики, теорії та практики. Також вони повинні знати не тільки досвід зарубіжних країн, а й мати своє, оригінальне, новаторське бачення вирішення проблем, виходячи зі специфіки реалій нашої країни.

СУТНІСТЬ ПРИНЦИПУ ЗМАГАЛЬНОСТІ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ УКРАЇНИ

Мартян Олександр Володимирович, здобувач кафедри адміністративного права НАВС

Принцип змагальності в адміністративному судочинстві, як і в інших процесуальних галузях права, займає надзвичайно важливе місце, адже це той принцип, який дає можливість сторонам доводити суду свою позицію з метою прийняття обґрунтованого і законного рішення, що в свою чергу є основним завданням правосуддя.

Відповідно до статті 129 Конституції України змагальність сторін та свобода в наданні ними суду своїх доказів і у доведенні перед судом їх переконливості відносяться до основних засад судочинства [1].

Принцип змагальності сторін у судовому процесі у своєму звичному уявленні полягає в тому, що правовий спір ведуть між собою дві сторони — позивач і відповідач, які фактично змагаються в доведенні правомірності своїх вимог та спростуванні позицій інших учасників справи.

Тобто, сутність даного принципу полягає в тому, що сторони повинні мати абсолютно рівні можливості в доведенні суду своєї позиції, наданні доказів на підтвердження своїх вимог та спростування доводів інших учасників процесу. А суд виступає незалежним та неупередженим арбітром, який покликаний вирішити спір за своїм внутрішнім переконанням на підставі наданих сторонами та наявних у справі доказів.

Змагальністю, як вважає М. Штефан, визначається весь процес відбору, подання, витребування, залучення тощо фактичного матеріалу, необхідного для вирішення судом справи [3].

Інші вчені вказують на те, що змагальність являє собою положення, в силу котрого на сторони покладається обов'язок доказувати обставини, на які вони посилаються на обґрунтування своїх вимог чи заперечень [4].

Змагальність це така форма процесу, в якій спір рівних сторін вирішується незалежним судом, а протиріччя, що існують між ними, виступають рушійною силою процесу [5].

Зміст принципу змагальності характеризується двома складовими. По-перше, змагальність означає таку побудову судового процесу, яка дозволяє всім особам — учасникам певної справи обстоювати свої або представлені ними права та законні інтереси, свою позицію у справі. По-друге, кожна із сторін повинна довести ті обставини, на які вона посилається як на підставу своїх вимог та заперечень. Тобто змагальність —

це активна форма участі сторін у доказуванні правильності своєї правової позиції [6].

Сутність даного принципу полягає насамперед у тому, що він є гарантією реалізації громадянином свого права на судовий захист. Саме через посередництво принципу змагальності громадянин може доводити свої міркування суду і на рівних виступати з органом влади перед судом.

Стаття 11 Кодексу адміністративного судочинства України визначає, що розгляд і вирішення справ в адміністративних судах здійснюється на засадах змагальності сторін та свободи в наданні ними доказів і у доведенні перед судом їх переконливості, ст. 71 визначає, що «... суд може збирати докази з власної ініціативи»[2].

Особливістю адміністративного судочинства є саме визначена законодавством можливість суду витребувати докази з власної ініціативи, що є досить позитивним моментом, оскільки ставить фактично нерівні сторони (суб'єктів владних повноважень і громадянина) в рівне становище перед судом.

Така особливість визначає сутність і значення принципу змагальності в адміністративному судочинстві, оскільки в цій галузі він існує нібито з незначним порушенням у зв'язку з наданням суду повноважень здійснювати активну діяльність у збиранні необхідних доказів. Однак, слід враховувати що такі повноваження надаються судовому органу з метою правильного вирішення справи та є гарантією прийняття законного і обґрунтованого судового рішення. Це не означає що суд буде підтримувати ту сторону, яка не надала докази та звертається з клопотанням про їх витребування. Як правило більшість доказів у адміністративних справах знаходиться у суб'єктів владних повноважень, тому суд зобов'язаний забезпечити можливість їх дослідження в судовому засіданні у разі ненадання цих доказів з поважних причин тією стороною, яка на них посилається. Однак оцінка доказів судом повинна здійснюватися на підставі безпосереднього, всебічного, повного та об'єктивного дослідження.

В адміністративному судочинстві принцип змагальності сторін має свою специфіку реалізації, яка відрізняє цей принцип від його реалізації в інших галузях права.

Реалізації принципу змагальності на практиці стоїть на заваді недосконалість чинного процесуального законодавства, адже законодавчого визначення терміна «змагальність» не існує [3].

Вагомою перешкодою у забезпеченні даного принципу є також менталітет судових органів, які досить часто не виконують тієї активної ролі, яка надана їм законодавством про адміністративне судочинство. У той же час не визначені підстави для витребування судом необхідних доказів з власної ініціативи.

У багатьох категоріях адміністративних справ суб'єктами владних повноважень, що є відповідачами, свідомо порушується принцип змагальності. Ігноруються не лише запити позивачів, а й вимоги суду щодо витребування доказів (особливо письмових доказів – документів), на які надаються відповіді про їх відсутність, пошкодження, відправлення до інших інстанцій, втрату або взагалі направляється інформація не по суті цих запитів. У той же час питання притягнення посадових осіб органів влади до відповідальності за невиконання вимог суду порушуються досить рідко.

Таким чином принцип змагальності в адміністративному судочинстві має певні особливості та специфіку, які полягають в наданні суду повноважень брати активну участь у формуванні доказової бази та забезпечувати сторонам можливість доведення своїх вимог або заперечень.

Список використаних джерел:

1. Конституція України / Відомості Верховної Ради України.–1996.– №30.– Ст.141.

2. Кодекс адміністративного судочинства України / Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 35-36. – 37. – Ст. 446.
3. Луїні С. В. Поняття принципу змагальності у судовому процесі. – Право України. – № 3. – 2010. – с. 127.
4. Тимченко Г. П. Принцип змагальності в судочинстві України: історичний і теоретичний аспекти. Юридичні і політичні науки. – № 48. – 2010. – с. 316-321.
5. Маркуш М. А. Принцип змагальності в кримінальному процесі України: Монографія. – Харків: Видавець СПД ФО Вапнярчук Н. М., 2007. – с. 10-15.
6. Грибок І. О. Оскарження рішень органів виконавчої влади в адміністративному порядку: дис. канд. юрид. наук: 12.00.07 / НАН України Інститут держави і права ім. В. М. Корецького. – Київ, 2006. – с. 53-54.

РЕФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ В КОНТЕКСТІ АДМІНІСТРАТИВНОЇ РЕФОРМИ

Балан Ірина Петрівна, студент магістратури ННІПП НАВС
Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри адміністративного права ННІПП НАВС *Сергєєв І.С.*

Державна служба є ключовим елементом державного управління, від ефективного функціонування якого залежить додержання конституційних прав і свобод громадян, послідовний і сталий розвиток країни.

Метою реформування державної служби є побудова сучасної правової держави європейського зразка. У такій моделі держави державна служба забезпечує: законність політичних рішень, що приймаються; цілісність держави як інституту, тобто внутрішню безпеку держави; стабільне і безперервне надання громадянам публічних послуг, гарантованих державою.

Основні проблеми державної служби:

1) у державному управлінні нема чіткого розмежування політичних та адміністративних функцій, що призводить до політизації державної служби, а також до їх незахищеності від певного політичного впливу;

2) не визначені межі сфери регулювання законодавства про державну службу, яка регулюється Кодексом законів про працю, що має наслідком нечіткість розподілу на публічне право та приватне право;

3) відсутністю чітких внутрішніх стандартів та процедур роботи, що обумовлює нерациональне використання фінансових і людських ресурсів;

4) недостатня інституційна спроможність державної служби, яка викликана:

- браком знань та вмінь з аналізу державної політики, стратегічного планування та управління змінами, що призводить до неспроможності державних інституцій аналізувати, оцінювати та удосконалювати власну діяльність, неготовності працювати на результат, недостатньої готовності до зовнішніх змін;

У 2004 р. була схвалена Концепція адаптації інституту державної служби в Україні до стандартів Європейського Союзу. Указом Президента України від 20 лютого 2006 р. № 140 було схвалено Концепцію розвитку законодавства про державну службу в Україні, яка заклала підвалини для реформування системи законодавства про державну службу. На виконання було розроблено Закон України «Про державну службу» (набирає чинності 01.01.2013 року), який ґрунтується на новому, європейському розумінні професійності державної служби, що полягає в об'єктивності, справедливості та неупередженості при підготовці політичних та прийнятті адміністративних рішень, незалежності професійної позиції державного службовця від впливу політичних чи приватних інтересів, відданості інтересам суспільства, лояльності до держави та її легітимного політичного керівництва.